

OPĆINA SALI

STRATEGIJA ZELENE URBANE OBNOVE OPĆINE SALI DO
2035.g.

KATALOG PROJEKATA I MJERA ZELENE URBANE OBNOVE

Sali, rujan 2025. godine

IMPRESSUM

NAZIV DOKUMENTA:	Strategija zelene urbane obnove Općine Sali – Katalog projekata ZOU
VERZIJA:	Konačna verzija
NARUČITELJ:	Općina Sali OIB HR-23281 Sali OIB: 72285291723 https://www.opcina-sali.hr/ Odgovorna osoba: Zoran Morović, općinski načelnik
IZRAĐIVAČ:	T&MC d.o.o. Zelinska 4 10000 Zagreb http://www.tmc-holding.com Odgovorna osoba: Dr.sc. Damir Novotny, Direktor
MJESTO I GODINA:	Sali, rujan 2025. godine

„Financira Europska unija – NextGenerationEU“

*Izrazi s rodnom značenjem koji se koriste u ovoj publikaciji neutralni su i odnose se jednako na muški i ženski spol.
Izneseni stavovi i mišljenja su samo stavovi i mišljenja autora ovoig dokumenta i ne odražavaju nužno
službena stajališta Europske unije ili
Europske komisije.*

Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

**Financira
Europska unija
NextGenerationEU**

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. STRATEŠKI OKVIR	4
3. PROVEDBA.....	6
3.1 Strateški ciljevi, operativni ciljevi, mjere i projekti	6
3.2 Pokazatelji za praćenje provedbe i indikativan financijski plan	7
3.3 Praćenje provedbe – evaluacija i monitoring	9
4. KATALOG PROVEDBENIH MJERA I PROJEKATA	12
4.1 Strateški cilj 1. – prioritetni provedbene mjere i projekti.....	12
4.2 Strateški cilj 2. – prioritetni provedbene mjere i projekti.....	14
4.3 Strateški cilj 3. – prioritetni provedbene mjere i projekti.....	15
4.4 Rekapitulacija procijenjenih vrijednosti projekata ulaganja u ZUO	17
5. VREMENSKI PLAN	18
6. POPIS IZVORA I KORIŠTENE LITERATURE	19
7. POPIS SLIKA I TABLICA.....	18

1. UVOD

Strategija zelene urbane obnove (dalje u tekstu: Strategija ZUO) za Općinu Sali predstavlja strateški dokument koji ima za cilj usmjeriti razvoj općine prema održivijem i ekološki prihvatljivijem upravljanju prostorom i urbanim naseljima.

Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine (MPUGDI) je iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (NPOO) financiralo izradu dokumenta strategije ZUO za jedinice lokalne samouprave i grad Zagreb. Očekuje se da će MPUGDI u Višegodišnjem financijskom okviru 2021-2027.g. osigurati alokaciju sredstava iz EU fondova za sufinanciranje provedbenih mjera i projekata

U ovom dokumentu, **koji je prilog Strategije ZOU i njen sastavni dio**, katalogizirane su mjere i projekti kao provedbeni alati za ostvarivanje postavljenih strateških (dugoročnih) i posebnih (kratkoročnih i srednjoročnih ciljeva).

2. STRATEŠKI OKVIR

U kontekstu strateških dokumenata na europskoj i nacionalnoj razini, u Strategiji ZUO se definira srednjoročna vizija razvoja općine Sali prema slijedećem:

„Vizija razvoja Općine Sali temelji se na održivom razvoju koji uravnotežuje očuvanje prirodnih i kulturnih resursa s potrebama lokalnog stanovništva. Općina će postati ekološki otporna i energetski učinkovita zajednica, primjer održivog otočnog razvoja u kojemu zelena infrastruktura, održiva gradnja i kružno gospodarenje prostorom potiču kvalitetniji život, demografsku obnovu i razvoj održivog turizma. Ova vizija uključuje modernizaciju infrastrukture, prilagodbu klimatskim promjenama te osnaživanje lokalne zajednice, stvarajući prostor u kojem se poštuju prirodni okoliš, tradicija i potrebe budućih generacija.

Općina želi p(o)stati Zelena općina, a Dugi otok – Zeleni otok!“

2.1 Strateški ciljevi ZUO

Strateški okvir ZUO općine Sali, odnosno Dugog otoka, proizlazi iz analize postojećeg stanja zelene i plave infrastrukture, strateških dokumenata na županijskoj i općinskoj razini, identificiranih razvojnih potreba te ispitivanja javnog mišljenja stanovnika Općine.

Ovim strateškim okvirom se definiraju strateški (dugoročni) i posebni (operativni) ciljevi koje Općina želi ostvariti provođenjem ove strategije, prema sljedećem:

- Strateški cilj 1: Razvoj "zelene i plave infrastrukture" na području Općine
- Strateški cilj 2: Unapređivanje i razvoj gospodarenja otpadom na principu kružne paradigme
- Strateški cilj 3: Zelena obnova i razvoj zelene infrastrukture u urbanim naseljima

Vremenski okvir za provedbu ovih strateških ciljeva je razdoblje 2025. – 2035. godine.

2.2 Posebni ciljevi ZUO

U skladu s ovim strateškim ciljem se ovdje definiraju sljedeći operativni posebni ciljevi (PC), kako je prikazano u Tablici 1.

Tablica 1.: Posebni ciljevi strategije ZUO

SC 1. – Razvoj "zelene i plave infrastrukture" na području Općine

PC 1.1. – Očuvanje postojeće i proširenje područja "zelene i plave infrastrukture"

PC 1.2. – Zaštita prirodnih staništa autohtonih i zaustavljanje širenja introduciranih bio-vrsta

PC 1.3. – Razvoj sustava prikupljanja i distribucije oborinskih voda u urbanim područjima

SC 2. – Unapređivanje i razvoj gospodarenja otpadom na principu kružne paradigme

PC 2.1. – Uspostavljanje sustava odvojenog prikupljanja svih vrsta otpada

PC 2.2. – Smanjivanje količine proizvedenog otpada do 2030. godine za 15%

PC 2.3. – Uspostavljanje centra za kružno gospodarenje otpada

SC 3. – Zelena obnova i razvoj zelene infrastrukture u urbanim naseljima

PC 3.1. – Razvoj zelene infrastrukture u pet najvećih naselja na području Općine

PC 3.2. – Zelena i energetska obnova objekata u vlasništvu Općine

PC 3.3. – Ozelenjivanje prometnica i uspostava zelene mobilnosti

Vremenski okvir za provedbu posebnih ciljeva je razdoblje 2025-2027. godine, dakle do kraja VFO EU u kojem će Vlada RH i njene agencije raspisivati pozive za financiranje mjera i projekata ZUO.

3. PROVEDBA

3.1 Strateški ciljevi, operativni ciljevi, mjere i projekti

Vlada Republike Hrvatske će iz Višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) 2021–2027. godine sredstvima iz kohezijskih politika EU i nacionalnih izvora sufinancirati provedbu projekata strategija razvoja zelene infrastrukture. Strateški i posebni operativni ciljevi povezani s ZUO općine Sali u ovom dokumentu će se nastojati ostvariti kroz mjere i projekte kako je prikazano u Tablici 2.

Tablica 2.: Provedbena matrica – strateški i posebni ciljevi, mjere i projekti

Strateški ciljevi (SC)	Posebni ciljevi (PS)	Mjere (M) i projekti (PR)
SC 1: Razvoj "zelene i plave infrastrukture" na području Općine	PC 1.1. – Očuvanje postojeće i proširenje područja "zelene i plave infrastrukture"	M – 1 Obnova luka u naseljima M – 2 Očuvanje postojeće prirodne "zelene infrastrukture"
	PC 1.2. – Zaštita prirodnih staništa autohtonih i zaustavljanje širenja introduciranih bio-vrsta	M – 3 Planiranje i provođenje mjera očuvanja bio-raznolikosti i očuvanja staništa autohtonih bio-vrsta M – 4 Izgradnja rezervata za introducirane životinjske vrste (jelen aksis, mufloni, divlje koze)
	PC 1.3. – Razvoj sustava prikupljanja i distribucije oborinskih voda u urbanim područjima	PR – 1 Izgradnja sustava prikupljanja kišnice i izgradnja vodosprema PR – 2 Obnova postojeće i izgradnja nove vodo-opskrbe mreže u kontekstu izgradnje magistralnog vodovoda od izvora na kopnu do Otoka
SC 2: Unapređivanje i razvoj gospodarenja otpadom na principu kružne paradigme	PC 2.1. – Uspostavljanje sustava odvojenog prikupljanja svih vrsta otpada	M – 5 Nastavak aktivnosti uspostavljanja sustava razdvajanja otpada kod kućanstava M – 6 Nastavak aktivnosti uspostavljanja "zelenih otoka" i reciklažnih dvorišta
	PC 2.2. – Smanjivanje količine proizvedenog otpada do 2030. godine za 15%	M – 7 Planiranje i provođenje mjera upoznavanja stanovnika s važnosti smanjivanja proizvodnje otpada M – 8 Uspostava sustava nagrađivanja kućanstava koja smanjuju stvaranje otpada
	PC 2.3. – Uspostavljanje centra za kružno gospodarenje otpada	PR – 3 Izgradnja centra za kružno gospodarenje otpadom – središnjeg komunalnog i reciklažnog centra
SC 3: Zelena obnova i razvoj zelene infrastrukture u urbanim naseljima	PC 3.1. – Razvoj zelene infrastrukture u pet najvećih naselja na području Općine	M – 9 Detaljno urbanističko planiranje trgova u pet najvećih naselja u Općini kao osnovne "zelene infrastrukture" M – 10 Nastavak izgradnje sportsko-rekreacijskih površina u pet urbanih naselja M – 11 Izgradnja mini parkova "kišnih vrtova" u pet urbanih naselja na površinama u vlasništvu Općine M – 12 Provođenje mjera poticanja vlasnika privatnih zgrada za energetska obnavu te sadnju niskog raslinja (živica) i cvijeća u dvorištima i na fasadama
	PC 3.2. – Zelena i energetska obnova objekata u vlasništvu Općine	M – 13 Energetska obnova izabranih osam objekata u vlasništvu Općine

	PC 3.3. – Ozelenjivanje prometnica i uspostava zelene mobilnosti	M – 14 Sustavna sadnja visokog raslinja (stabala) uz prometnice u urbanim naseljima M – 15 Izgradnja biciklističkih staza M – 16 Uspostava sustava "zelene mobilnosti" (nabava električnih bicikala i vozila za prijevoz putnika između naselja)
--	--	--

Provedbene mjere, kao skupine povezanih projekata i pojedinačni projekti predstavljaju glavne instrumente provedbe Strategije ZUO općine Sali.

3.2 Pokazatelji za praćenje provedbe i indikativan financijski plan

Strateški cilj 1: Razvoj "zelene i plave infrastrukture" na području Općine

Naziv mjere	Nositelj	Pokazatelj	Mjera	Početno- završne vrijednosti		Vrijednost	Izvori
				2025.	2035.		
PC 1.1. – Očuvanje postojeće i proširenje područja "zelene i plave infrastrukture"							
M – 1 Obnova luka, pristaništa i riva na Dugom otoku	ŽLU Općina	Obnovljene luke	broj	1	7	€ 40.000.000	EU /nacionalni
PC 1.2. – Zaštita prirodnih staništa autohtonih i zaustavljanje širenja introduciranih bio-vrsta							
M – 2 Izgradnja parka za posjetitelje – parka za divlje životinje	Općina	Izgrađen park	broj	0	1	€ 500.000	EU /nacionalni
PC 1.3. – Razvoj sustava prikupljanja i distribucije oborinskih voda u urbanim područjima							
M -3 Obnova i razvoj javne mreže za prikupljanje i distribuciju oborinskih voda	Općina Vodovod d.o.o.	Izgrađen Sustav po naseliima	broj	1	6	€ 10.000.000	EU /nacionalni

Strateški cilj 2: Unapređivanje i razvoj gospodarenja otpadom na principima kružne paradigme

Naziv mjere	Nositelj	Pokazatelj	Mjera	Početno- završne vrijednosti		Vrijednost	Izvori
				2025.	2035.		
PC 2.1. – Uspostavljenja sustava odvojenog prikupljanja svih vrsta otpada							
M – 4 Uspostava sustava odvojenog prikupljanja otpada	Općina Mulić d.o.o.	Odvojeno prikupljanje otpada	%	2%	55%	€ 500.000	EU /nacionalni
PC 2.2. – Smanjivanje količine proizvedenog otpada do 2030. godine za 15%							
M – 5 Poticanje smanjivanja otpada kod kućanstava	Općina	Količina otpada	Tona	800	680	€ 500.000	EU /nacionalni
PC 2.3. – Uspostavljanje centra za kružno gospodarenje otpada							
M-6 Izgradnja centra za kružno gospodarenje otpadom – središnjeg komunalnog i reciklažnog centra na Dugom otoku	Općina Vodovod d.o.o.	Izgrađen Centar za KGO	broj	1	6	€ 10.000.000	EU /nacionalni

Strateški cilj 3: Zelena obnova i razvoj zelene infrastrukture u urbanim naseljima

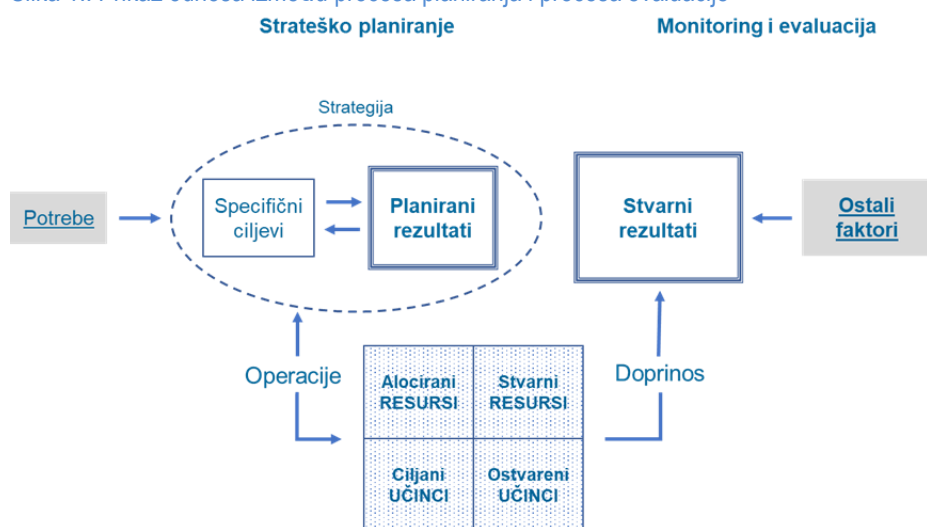
Naziv mjere	Nositelj	Pokazatelj	Mjera	Početno- završne vrijednosti		Vrijednost	Izvori
				2025.	2035.		
PC 3.1. – Razvoj zelene infrastrukture u pet najvećih naselja na području Općine							
M – 7 Detaljno urbanističko planiranje trgova u pet najvećih naselja u Općini kao osnovne "zelene infrastrukture" površina u pet urbanih naselja	Općina	Izrađeni UPU za 5 trgova u 5 naselja	broj	0	5	€ 150.000	EU /nacionalni
M – 8 Nastavak izgradnje sportsko-rekreacijskih površina u pet urbanih naselja	Općina	Sportsko rekreacijske površine u urbanim naseljima	broj	1	5	€ 250.000	EU /nacionalni / općinski proračun
M – 9 Izgradnja mini parkova "kišnih vrtova" u pet urbanih naselja na površinama u vlasništvu Općine	Općina	Kišni vrtovi u 5 urbanih naselja	broj	0	5	€ 150.000	EU /nacionalni / općinski proračun
PC 3.2. – Zelena i energetska obnova objekata u privatnom vlasništvu i vlasništvu Općine							
M – 10 Energetska obnova privatnih objekata te sadnja niskog raslinja (živica) i cvijeća u dvorištima i na fasadama	Privatni vlasnici	Energetski obnovljeni privatni objekata	% od ukupnog broja 2.250 objekata	1%	20%	€ 5.000.000	FZOEU/ privatni vlasnici
M – 11 Energetska obnova 8 građevina u vlasništvu Općine	Općina	Energetski obnovljeni objekti u vlasništvu Općine	broj	0	8	€ 1.500.000	EU /nacionalni /Općina
PC 3.3. – Ozelenjivanje prometnica i uspostava zelene mobilnosti							
M – 12 Sustavna sadnja visokog raslinja (stabala) uz prometnice u urbanim naseljima	Općina / ŽUC ZŽ	Posađena visoka stabla uz prometnice u 5 urbanih naselja	km	0	100	€ 1.000.000	EU /nacionalni
M – 13 Izgradnja biciklističkih staza	Općina / ŽUC ZŽ	Proširen broj km. Biciklističkih i pješačkih staza na području Općine	km	120	200	€ 1.000.000	EU /nacionalni / općinski proračun
M – 14 Uspostava sustava "zelene mobilnosti" (nabava bicikala i vozila za prijevoz putnika između naselja)	Općina Mulić d.o.o.	Nabava bicikala za javnu upotrebu	broj	0	150	€ 1.000.000	EU /nacionalni / općinski proračun
M – 15 Uspostava sustava "zelene mobilnosti" (nabava bicikala i vozila za prijevoz putnika između naselja)	Općina Mulić d.o.o.	Nabava električnih mini – busova za prijevoz putnika na	broj	0	4	€ 200.000	EU /nacionalni / općinski proračun

		području Općine					
--	--	--------------------	--	--	--	--	--

3.3 Praćenje provedbe – evaluacija i monitoring

Evaluacija je proces sustavnog i objektivnog ocjenjivanja napretka implementacije projekata i učinkovitosti projekata nakon njihovog završetka. Procesom evaluacije se ocjenjuju podaci i informacije u cilju pripremanja izvještaja za donositelje strateških odluka (Slika 1.).

Slika 1.: Prikaz odnosa između procesa planiranja i procesa evaluacije

Izvor: Europska komisija – Vodič za monitoring i evaluaciju

Evaluacija pomaže u donošenju zaključaka u vezi četiri najvažnija aspekata intervencije:

- ⇒ strateškog značaja intervencije (projekta),
- ⇒ efikasnosti korištenja resursa,
- ⇒ učinku intervencije na ostvarenje postavljenih strateških ciljeva, i
- ⇒ dugoročnoj održivosti intervencije (projekta).

Evaluacija mora pronaći odgovore na sljedeća pitanja:

- ⇒ Je li intervencija ostvarila planirane učinke?
- ⇒ Ukoliko su učinci ostvareni, koliki je učinak intervencije, pozitivan ili negativan?
- ⇒ Zašto intervencija proizvodi planirane (i neplanirane) učinke?

Informacije koje su prikupljene u vezi s gornjim aspektima monitoringa predstavljaju bazu za evaluacijsku analizu.

Planirani rezultati (indikator) moraju biti:

- ⇒ Povezani sa strateškim planom razvoja - moraju obuhvatiti samu suštinu rezultata intervencije koja se planira,
- ⇒ Normativni - moraju imati jasnu normativnu interpretaciju o smjeru kretanja i rezultatu,
- ⇒ Robusni - moraju biti pouzdani i statistički potvrđeni,

- ⇒ Prikupljeni na vrijeme - indikatore koje nije moguće statistički obuhvatiti u realnom vremenu ne treba planirati.

Ex-ante evaluacija provodi se na početku procesa strateškog planiranja lokalnog razvoja. Tokom implementacije se provodi evaluacija napretka implementacije i projektnih aktivnosti. Na kraju strateškog razdoblja i početka novog izrađuje se ex-post evaluacija.

Vrsta evaluacije	Aktivnosti
PRETHODNA (Ex-ante evaluacija)	▪ Provjera realističnosti i izvedivosti strateških ciljeva i projekata ▪ Provjera fiskalnih (financijskih) kapaciteta Općine u odnosu na financijske aspekte planiranih projekata ▪ Izvještaj o ex-ante evaluaciji
PERIODIČNA (Interim evaluacija)	▪ Kontrola napretka projekata ▪ Izrada redovnih periodičnih izvještaja o napretku implementacije plana razvoja
NAKNADNA (Ex-post evaluacija)	▪ Analiza pojedinačnih projekata i njihovih učinaka ▪ Ocjena strateškog plana i njegove implementacije u cjelini ▪ Analiza ključnih faktora uspjeha / neuspjeha ▪ Rekapitulacija naučenih lekcija

Monitoring je sustavni i rutinski proces prikupljanja podataka i informacija iz projekata kojim se implementira plan razvoja. Monitoring sustav se sastoji od:

- ⇒ praćenja efikasnosti upotrebe resursa i ostvarivanja prethodno postavljenih projektnih ciljeva i pokazatelja,
- ⇒ prikupljanja iskustvenih podataka s ciljem korekcija projektnih aktivnosti i unapređenja prakse strateškog planiranja razvoja i projektnog vođenja u budućnosti, i
- ⇒ prikupljanja informacija za proces evaluacije.

Monitoring je proces koji se uspostavlja u fazi izrade i traje za vrijeme trajanja implementacije plana razvoja. Monitoring predstavlja provjeru napretka implementacije i projektnih aktivnosti u odnosu na plan. Proces monitoringa sastoji se od dvije komponente:

- ⇒ Uspostavljanje sustava prikupljanja informacija – monitoring informacijskog sustava,
- ⇒ Prikupljanje i obrada podataka.

Sistemske prikupljeni podaci se obrađuju i računaju se indikatori. Za proces monitoringa su važne sljedeće grupe ulaznih podataka:

- ⇒ Financijski podaci - informacije o projektnim budžetima i informacije o utrošenim financijskim sredstvima,
- ⇒ Empirijski (fizički) podaci - podaci iz kojih se računaju indikatori učinaka,
- ⇒ Administrativni podaci - informacije o napretku projektnih radova (u kojoj fazi se projekt nalazi).

Cilj obrade podataka je transformacija kvantitativnih podataka u informacije koje su relevantne donositeljima odluka.

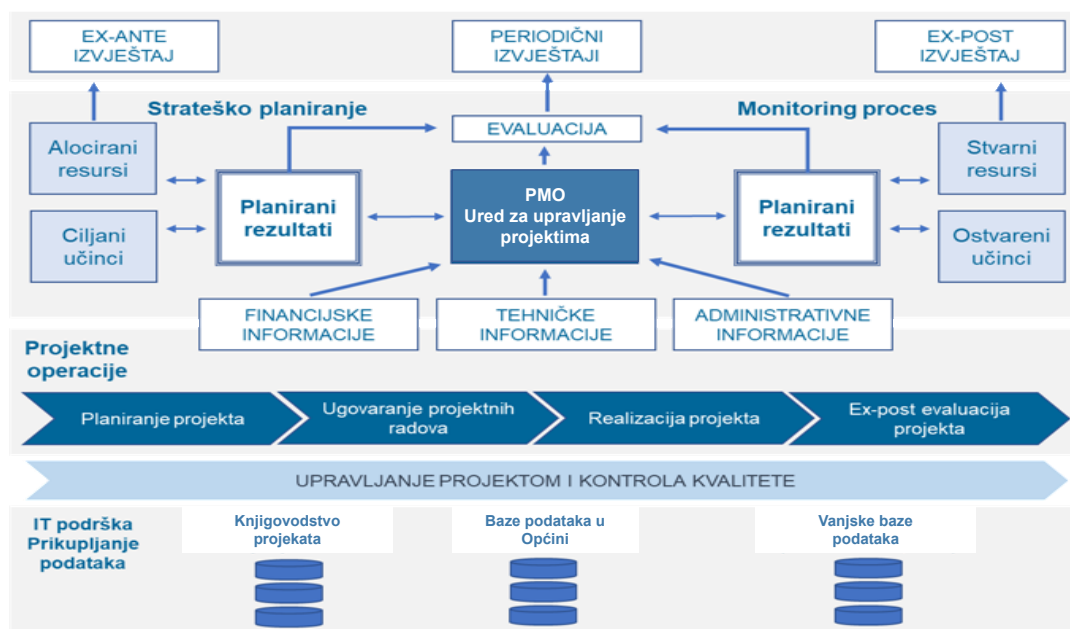
Općinska uprava je odgovorna za uspostavljanje procesa monitoringa i evaluacije. Unutar općinske uprave uspostaviti će se centralni tim za upravljanje procesom implementacije ovog plana razvoja.

Sustav monitoringa i evaluacije uspostavlja općinska uprava, a sastoji se od četiri razine:

- ⇒ Razina strateškog planiranja, upravljanja projektima implementacije i monitoringa,
- ⇒ Razina pojedinačnih projekata implementacije,
- ⇒ Razina evaluacije i izvještavanja,
- ⇒ Razina prikupljanja podataka i IT podrška.

Centralno mjesto sustava monitoringa i evaluacije predstavlja ured / tim za upravljanje projektima za implementaciju (PMO) koji prikuplja kvantitativne i kvalitativne informacije iz pojedinačnih projekata, službi unutar Općine i vanjskih izvora (Slika 2).

Slika 2.: Sustav monitoringa

Izvor: T&MC Group

Implementacijski projekti se pojedinačno planiraju, imaju svoj projektni tim, projektnu organizaciju i kontrolu kvalitete projektnih radova. Za pojedinačne implementacijske projekte vodi se projektno knjigovodstvo kako bi se prikupili kvantitativni podaci. Kvalitativne informacije u samom projektu prikuplja projektni management. Na razini evaluacije provodi se evaluacijski proces koji se najčešće eksternalizira. Evaluatori izrađuju ex-ante i ex-post izvještaje, dok periodične izvještaje izrađuje PMO. Za sustav monitoringa i evaluacije potrebno je osigurati adekvatne ITC i digitalne sustave.

4. KATALOG PROVEDBENIH MJERA I PROJEKATA

Mjere i projekti su pojedinačno prikazani s kratkim opisima projekta (engl: *Project Fiche*), kako slijedi.

4.1 Strateški cilj 1. – prioritetni provedbene mjere i projekti

Strateški cilj (SC)	SC 1: Razvoj "zelene i plave infrastrukture" na području Općine	
Poseban cilj (PC)	PC 1.1 - Očuvanje postojeće i proširenje područja "zelene i plave infrastrukture"	
Redni broj i naziv mjere:	M – 1 Obnova luka	
Oznaka mjere (R/I)	I - investicijska mjera	
Naziv projekta	Obnova luka, pristaništa i riva na Dugom otoku	
Opis projekta	Luke i pristaništa na području Općine, koja predstavljaju spoj između "zelene" i "plave" infrastrukture, su izrazito zastarjela. Gradska luka u naselju Sali obnovljena 2024.g. Budući da se luka nalazi na pomorskom dobru kojim u ime RH upravlja županijska lučka uprava, obnova i dogradnja luke te obnova rive u ovom naselju je rezultat je projekta Županijske lučke uprave Zadar čija vrijednost iznosi € 12.018.642, od čega se 85 % sufinancira iz Kohezijskog fonda EU i 15 % sredstvima iz nacionalnih izvora. Ostale luke, pristaništa i rive na području Općine je nužno obnoviti jer imaju negativan učinak na prostor. Naime, u ljetnim mjesecima se u svim lukama i pristaništima na području Općine privezuju velika turistička plovila duljine čak do 30m duljine i 200 GT veličine. Plovila koja se privezuju ne plaćaju nikakve naknade, te tako ne samo da čine štetu za okoliš već i čine izravnu financijsku štetu za javne financije. Projektu dokumentaciju bi trebala sustavno pripremati Općina te u suradnju s Županijskom lučkom upravom pronalaziti izvore financiranja (EU fondovi, Državni proračun, privatni investitori / javno-privatno partnerstvo). Za rezervaciju korištenja i plaćanja usluga obnovljenih luka i pristaništa biti će implementirani digitalni sustavi.	
Procijenjena vrijednost investicije	€ 40.000.000,00	
Doprinos cilju održivog razvoja (SDG)	8	
Doprinos zelenoj tranziciji (DA/NE)	NE	
Doprinos digitalnoj tranziciji (DA/NE)	DA	
Povećanje zelene infrastrukture	Mjerna jedinica : ha	Vrijednost povećanja ZI: 0
Odgovornost za provedbu	Općina i Županijska lučka uprava	
Vremenski okvir / terminski plan:	1. Priprema studijske dokumentacije: Proračunska godina 2025/2026.g. 2. Priprema građevinsko-projektne dokumentacije: Proračunska godina 2025.-2027.g. 3. Izgradnja: Proračunska godina 2026-2030.	

Strateški cilj (SC)	SC 1: Razvoj "zelene i plave infrastrukture" na području Općine	
Poseban cilj (PC)	PC 1.2: Zaštita prirodnih staništa autohtonih i zaustavljanje širenja introduciranih bio-vrsta	
Redni broj i naziv mjere:	M – 4 Izgradnja rezervata za introducirane životinjske vrste (jelen aksis, mufloni, divlje koze)	
Oznaka mjere (R/I)	R - razvojna mjera	
Naziv projekta	Izgradnja centra za posjetitelje - parka za divlje životinje	
Opis projekta	Općina se suočava s izazovom širenja na svom području ne-autohtonih (introduciranih) vrsta divljih životinja (jelen aksis, mufloni, divlje koze) koje su zaštićene ili za koje ne postoji interes lovačkih društava. Ove vrste divljih životinja stvaraju neravnotežu u bio-sustavu Otoka te čine veliku štetu na poljoprivrednim površinama. U cilju uspostavljanju ravnoteže, strategija ZUO predviđa rezerviranje prostora za ove životinje u prostoru Općine te izgradnju parka za divlje životinje kao centra koji će vršiti skrb nad tim životinjama i privlačiti posjetitelje i turiste. Ovaj centar bi se mogao izgraditi u suradnju s JU Park prirode Telašćica, koji raspolaže znanjima i ljudskim potencijalom.	
Procijenjena vrijednost investicije	€ 500.000,00	
Doprinos cilju održivog razvoja (SDG)	8	
Doprinos zelenoj tranziciji (DA/NE)	NE	
Doprinos digitalnoj tranziciji (DA/NE)	DA	
Povećanje zelene infrastrukture	Mjerna jedinica : ha	Vrijednost povećanja ZI: +10
Odgovornost za provedbu	Općina	
Vremenski okvir / terminski plan:	1. Priprema građevinsko-projektne dokumentacije: Proračunska godina 2025/2026..g. 2. Izgradnja: Proračunska godina 2027.	

Strateški cilj (SC)	SC 1: Razvoj "zelene i plave infrastrukture" na području Općine	
Poseban cilj (PC)	PC 1.3: Razvoj sustava prikupljanja i distribucije oborinskih voda u urbanim područjima	
Redni broj i naziv mjere:	PR – 1 Izgradnja sustava prikupljanja kišnice i izgradnja vodosprema	
Oznaka mjere (R/I)	I - investicijska mjera	
Naziv projekta	Obnova i razvoj javne mreže za prikupljanje oborinskih voda	
Opis projekta	Opskrba vodom Dugog otoka je jedan od najvažnijih općih razvojnih potreba koja je ujedno i najvažnija razvojna potreba povezana s ZUO. Tijekom 2024. godine započele su pripreme od strane. Odgovornost za razvoj vodo-opkrbnog sustava ima Vodovod d.o.o. Zadar, komunalno poduzeće u kojem je Općina jedan od osnivača-udjelničara. Vodovod d.o.o. je u prethodnom razdoblju pokrenuo projekt širenja vodoopskrbnih sustava u svom aglomeracijskom području koje obuhvaća i Dugi otok. Ovaj projekt vrijedan oko € 250,0 milijuna će biti financiran iz EU fondova u visini od ok 70% iz nacionalnih izvora . Za dovođenje magistralnog vodovoda i razvoja vodo-opkrbne mreže na Dugom otoku planirano	

	ulaganje iznosi oko € 25,0 milijuna. Vrijeme realizacije nije objavljeno, procjenjuje se do 2030. godine. Uz razvoj sustava vodoopskrbe područja Općine koji će provoditi Vodovod d.o.o., u okviru strategije ZUO je sanacija postojećeg i razvoj lokalnog javnog sustava prikupljanja i distribucije kišnice (Rainwater Harvesting System) se postavlja kao jedna od najvažnijih razvojnih potreba.	
Procijenjena vrijednost investicije	€ 10.000.000,00	
Doprinos cilju održivog razvoja (SDG)	8	
Doprinos zelenoj tranziciji (DA/NE)	DA	
Doprinos digitalnoj tranziciji (DA/NE)	NE	
Povećanje zelene infrastrukture	Mjerna jedinica : ha	Vrijednost povećanja ZI: +20
Odgovornost za provedbu	Općina	
Vremenski okvir / terminski plan:	1. Priprema građevinsko-projektne dokumentacije: Proračunska godina 2025/2026..g. 2. Izgradnja: Proračunska godina 2027.	

4.2 Strateški cilj 2. – prioritetni provedbene mjere i projekti

Strateški cilj (SC)	SC 2: Unapređivanje i razvoj gospodarenja otpadom na principu kružne paradigme
Poseban cilj (PC)	PC 2.3: Razvoj sustava prikupljanja i distribucije oborinskih voda u urbanim područjima
Redni broj i naziv mjere:	PR – 3 Izgradnja centra za kružno gospodarenje otpadom – središnjeg komunalnog i reciklažnog centra
Oznaka mjere (R/I)	I - investicijska mjera
Naziv projekta	Izgradnja komunalnog centra
Opis projekta	Upravljanjem otpadom na području Općine obavlja društvo u općinskom vlasništvu Mulić d.o.o. Osim upravljanje miješanim komunalnim otpadom, u proteklih godinama je upravljanje građevinskim i krupnim otpadom, koji pretežito stvaraju kućanstva i turističke djelatnosti na području Općine, predstavljalo poseban izazov za Mulić d.o.o. U tom smislu i u kontekstu strategije ZUO, dovršavanje izgradnje i opremanje Komunalnog centra na lokaciji Brbinj je je jedan od prioritetnih projekata u okviru SC 2. Izgradnja Komunalnog centra bi trebala biti temeljena na kružnoj paradigmi. Sustav razdvajanja miješanog kućnog, građevinskog i krupnog otpada bi trebao biti u okviru ovog projekta potpuno razvijen. Otpad koji stvaraju kućanstva i pravne osobe morao bi biti razvrstan na kućnom pragu. Komunalno poduzeće Mulić d.o.o. bi razvrstan otpad odvozilo u Komunalni centar te tamo provelo prvu fazu u cirkularnom procesu upravljanja otpadom, odnosno razdvajanje otpada na: • otpad koji se može obnoviti za ponovnu upotrebu (odjeća, namještaj i sl.), • otpad iz kojeg je moguće izdvojiti komponente za reciklažu, • otpad koji se može reciklirati (papir, metal, plastika, kućni tekstil, drvo i sl.), te • građevinski otpad.

	Razvrstani otpad se može u Komunalnom centru reciklirati ili pripremiti za otpremu u reciklažne centre. Primjena kružne paradigme bi rezultirala pozitivnim učincima na ZUO te snizila troškove upravljanja otpadom na području Općine.	
Procijenjena vrijednost investicije	€ 3.000.000,00	
Doprinos cilju održivog razvoja (SDG)	8	
Doprinos zelenoj tranziciji (DA/NE)	DA	
Doprinos digitalnoj tranziciji (DA/NE)	DA	
Povećanje zelene infrastrukture	Mjerna jedinica : ha	Vrijednost povećanja ZI: +20
Odgovornost za provedbu	Mulić d.o.o. i Općina	
Vremenski okvir / terminski plan:	1. Priprema građevinsko-projektne dokumentacije: Proračunska godina 2025/2026..g. 2. Izgradnja: Proračunska godina 2027.	

4.3 Strateški cilj 3. – prioritetni provedbene mjere i projekti

Strateški cilj (SC)	SC 3: Zelena obnova i razvoj zelene infrastrukture u urbanim naseljima	
Poseban cilj (PC)	P.C. 3.1 - Razvoj zelene infrastrukture u pet najvećih naselja na području Općine	
Redni broj i naziv mjere:	M – 9 Detaljno urbanističko planiranje trgova u pet najvećih naselja u Općini kao osnovne "zelene infrastrukture" M – 10 Nastavak izgradnje sportsko-rekreacijskih površina u pet urbanih naselja M – 11 Izgradnja mini parkova "kišnih vrtova" u pet urbanih naselja na površinama u vlasništvu Općine M – 12 Provođenje mjera poticanja vlasnika privatnih zgrada za energetske obnove te sadnju niskog raslinja (živica) i cvijeća u dvorištima i na fasadama	
Oznaka mjere (R/I)	R/I - razvojno- investicijske mjere	
Naziv projekta	Razvoj zelene infrastrukture u pet urbanih naselja u Općini	
Opis projekta	Razvoj ZI u pet urbanih naselja na području Općine (Sali, Žman, Zaglav, Luka i Božava) predstavlja središnji implementacijski projekt strategije ZUO. Ovaj projekta bi obuhvatio četiri mjere (M 9 - M12) i trajao bi kroz cijelo razdoblje koje obuhvaća Strategija ZUO (2025-2035)	
Procijenjena vrijednost investicije	€ 10.000.000,00	
Doprinos cilju održivog razvoja (SDG)	9	
Doprinos zelenoj tranziciji (DA/NE)	DA	
Doprinos digitalnoj tranziciji (DA/NE)	NE	
Povećanje zelene infrastrukture	Mjerna jedinica : ha	Vrijednost povećanja ZI: +25
Odgovornost za provedbu	Općina	
Vremenski okvir / terminski plan:	3. Priprema građevinsko-projektne dokumentacije: Proračunska godina 2025/2026..g. 4. Izgradnja: Proračunska godina 2026-2035.	

Strateški cilj (SC)	SC 3: Zelena obnova i razvoj zelene infrastrukture u urbanim naseljima	
Poseban cilj (PC)	PC 3.2. – Zelena i energetska obnova objekata u vlasništvu Općine	
Redni broj i naziv mjere:	M – 13 Energetska obnova izabranih osam objekata u vlasništvu Općine	
Oznaka mjere (R/I)	R/I - razvojno- investicijske mjere	
Naziv projekta	Energetska obnova zgrada u vlasništvu Općine	
Opis projekta	Općina je izabrala osam zgrada u vlasništvu Općine koje se koriste, koje su djelomično iskorištene. Kroz energetska obnovu ovih objekata na principima kružne paradigme kreirali bi se suvremeni i energetski učinkoviti prostori za različite usluge koje Općina pruža svojim stanovnicima. Zgrade su raspoređene u općinskom središtu naselju Sali, ali i drugim naseljima.	
Procijenjena vrijednost investicije	€ 1.000.000,00	
Doprinos cilju održivog razvoja (SDG)	9	
Doprinos zelenoj tranziciji (DA/NE)	DA	
Doprinos digitalnoj tranziciji (DA/NE)	NE	
Povećanje zelene infrastrukture	Mjerna jedinica : ha	Vrijednost povećanja ZI:
Odgovornost za provedbu	Općina	
Vremenski okvir / terminski plan:	1. Priprema građevinsko-projektne dokumentacije: Proračunska godina 2025/2026..g. 2. Izgradnja: Proračunska godina 2026-2028.	

Strateški cilj (SC)	SC 3: Zelena obnova i razvoj zelene infrastrukture u urbanim naseljima	
Poseban cilj (PC)	PC 3.3. – Ozelenjivanje prometnica i uspostava zelene mobilnosti	
Redni broj i naziv mjere:	M – 14 Sustavna sadnja visokog raslinja (stabala) uz prometnice u urbanim naseljima M – 15 Izgradnja biciklističkih staza M – 16 Uspostava sustava "zelene mobilnosti" (nabava električnih bicikala i vozila za prijevoz putnika između naselja)	
Oznaka mjere (R/I)	I - investicijske mjere	
Naziv projekta	Ozelenjivanje prometnica i razvoj zelene mobilnosti	
Opis projekta	Osim proširenje ZI u urbanim naseljima, u okviru SC 3, PC 3.3. se planiraju mjere sadnje visokog zelenog raslinja (stabala) uz prometnice u vlasništvu Općine te prometnica u vlasništvu Županije i Države. Uz državne ceste kojima upravlja poduzeće Hrvatske ceste d.o.o. planira se izgradnja biciklističkih staza i stanica za punjenje električnih bicikala i vozila.	

	U okviru ovog posebnog cilja, Općina bi uložila u nabavu električnih bicikala i jedan električni mini-autobus za javni prijevoz putnika između naselja na području Općine.	
Procijenjena vrijednost investicije	€ 1.000.000,00	
Doprinos cilju održivog razvoja (SDG)	7	
Doprinos zelenoj tranziciji (DA/NE)	DA	
Doprinos digitalnoj tranziciji (DA/NE)	DA	
Povećanje zelene infrastrukture	Mjerna jedinica : ha	Vrijednost povećanja ZI:
Odgovornost za provedbu	Općina, Hrvatske ceste d.o.o.	
Vremenski okvir / terminski plan:	1. Priprema građevinsko-projektne dokumentacije: Proračunska godina 2025/2026..g. 2. Izgradnja: Proračunska godina 2026-2028.g	

4.4 Rekapitulacija procijenjenih vrijednosti projekata ulaganja u ZUO

Provedba strategije ZUO područja općine Sali, odnosno Dugog otoka, u razdoblju od 2025-2035. godine zahtijevati će ulaganja koja će se financirati iz fondova EU, nacionalnih izvora, kredita HBOR i proračunskih izvora Općine. Implementacija strategije ZUO će biti ekonomski i financijski dugoročno održiva. Ulaganja u mjere i projekte ZUO će u fazi realizacije ostvariti direktne koristi za općinski proračun kroz naplatu komunalnog doprinosa. Ulaganja će otvoriti nova radna mjesta te tako ostvariti indirektne koristi za općinski proračun.

Ukupna ulaganja u implementaciju ZUO općine Sali u razdoblju 2025-2035. godina se procjenjuju **na € 65,8 milijuna**, kako je prikazano u Tablici 3.

Tablica 3.: Rekapitulacija ukupnih ulaganja u implementaciju strategije ZUO općine Sali 2025-2035.g.

	Aktivnosti, mjere i projekti implementacije strategije ZUO	Vrijednost ulaganja u €
0.	Priprema projektne dokumentacije	300.000,00
1.	SC 1: Razvoj "zelene i plave infrastrukture" na području Općine	50.500.000,00
2.	SC 2: Unapređivanje i razvoj gospodarenja otpadom na principu kružne paradigme	3.000.000,00
3	SC 3: Zelena obnova i razvoj zelene infrastrukture u urbanim naseljima	12.000.000,00
4.	UKUPNO:	65.800.000,00

Realizacija gornjih ulaganja će imati značajan utjecaj na općinske prihode i ukupan socioekonomski razvitak Općine. Za svaki od projekata će biti potrebno izraditi odgovarajuću projektnu i studijsku dokumentaciju s analizama troškova i koristit za lokalnu zajednicu.

5. VREMENSKI PLAN

Strategija ZUO je strateški, dugoročni dokument koji potiče ostvarivanje dugoročno održivih razvojnih ciljeva (SDB ciljevi). Vremenski okvir strategije je razdoblje od 2025. do 2035. godine. U tom smislu se definira vremenski plan realizacije mjera i projekata koji se planira ostvarivanje postavljenih strateških ciljeva (Tablica 4.).

Tablica 4.: Vremenski plan realizacije mjera i projekata 2025-2035.g.

	Aktivnosti, mjere i projekti implementacije strategije ZUO	Godina											
		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	
1.	Izrada i usvajanje Strategije zelen urbane obnove Općine												
2.	Izrada projektno-tehničke i studijske dokumentacije												
3	SC 1: Razvoj "zelene i plave infrastrukture" na području Općine												
4.	SC 2: Unapređivanje i razvoj gospodarenja otpadom na principu kružne paradigme												
5.	SC 3: Zelena obnova i razvoj zelene infrastrukture u urbanim naseljima												

6. POPIS IZVORA I KORIŠTENE LITERATURE

1) Prostorno – planski strateški dokumenti

- **Prostorni plan uređenja Općine Sali (PPUO Sali):** Temeljni dokument koji obuhvaća cijelo administrativno područje Općine, uključujući 12 naselja (Sali, Zaglav, Žman, Luka, Savar, Brbinj, Božava, Dragove, Veli Rat, Verunić, Soline i Zverinac). Plan je prošao kroz više faza izmjena i dopuna, uključujući značajne izmjene 2020., 2021. te **VI. izmjene i dopune tijekom 2025. godine.**
- **Urbanistički planovi uređenja (UPU):** Dokumenti niže razine koji detaljnije definiraju gradnju i razvoj specifičnih zona:
 - **UPU poduzetničke zone Brbinj:** Krajem 2025. godine donesena je odluka o izradi njegovih izmjena i dopuna.
 - **UPU Svjetionik-Veli Rat:** Planira razvoj turističke zone visoke razine.
- **Strateški planski dokumenti:**
 - **Tranzicijski plan prema čistoj energiji Dugog otoka, Zverinca i Lavdare:** Strateški okvir za energetska tranziciju.
 - **Strategija razvoja poljoprivrede Općine Sali.**

2) Dokumenti i propisi na nacionalnoj razini

- Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021-2026 – NN br. 78/21
- Nacionalna razvoja strategija do 2030. godine – NN br. 13/21
- Program kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021-2030. NN br. 143/21
- Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021-2030.
- Zakon o gradnji (NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19)

3) Literatura i ostali izvori

- ARKOD baza, <https://www.apprrr.hr/arkod/>
- Bioportal, <https://www.bioportal.hr/gis/>, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja,
- Bureau B+B , <https://bplusb.nl/en/>
- Digitalna pedološka karta Hrvatske, http://pedologija.com.hr/iBaza/DPK-Hr_2021
- DZS, <https://dzs.gov.hr/>
- European Environment Agency (2014) Spatial analysis of green infrastructure in Europe. EEA
- Technical report No. 2/2014. Luxembourg, Publication Office of the European Union, <https://www.eea.europa.eu/publications/spatial-analysis-of-greeninfrastructure>
- European Union (2013) Green Infrastructure (GI) - Enhancing Europe's Natural Capital.
- HHZ – Hrvatski zavod za zapošljavanje
- HZMO – Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje

- Obnova prirode u gradovima – metodologija, primjeri , Obzor . Regreen 2020, https://mpgi.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/NPOO/ZIKGP_NPOO/2024_09_05_Prirucnik_Obnova%20prirode.pdf
- Priručnik o promjeni zelene imovine, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, Zagreb, 2024.
- Smjernice za izradu Strategija zelene urbane obnove, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, Zagreb, 2024.
- Tropčić Zekan, G. (2024), Metodologija izračuna ušteda prilikom kružne obnove praznih/napuštenih zgrada, čija će se obnova financirati iz Programa Konkurentnost i kohezija 2021.-2027, Klimaproing, Zagreb

7. POPIS SLIKA I TABLICA

Slike

Slika 1.: Prikaz odnosa između procesa planiranja i procesa evaluacije

Slika 2.: Sustav monitoringa

Tablice

Tablica 1.: Posebni ciljevi strategije ZUO

Tablica 2.: Provedbena matrica – strateški i posebni ciljevi, mjere i projekti

Tablica 3.: Rekapitulacija ukupnih ulaganja u implementaciju strategije ZUO općine Sali 2025-2035.g.

Tablica 4.: Vremenski plan realizacije mjera i projekata 2025-2035.g.